

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра міжнародних економічних відносин

Стрижак Катерина Ігорівна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ
ГЛОБАЛІСТИКИ»

Спеціальності 056 «Міжнародні економічні відносини»

Студентки IV курсу

групи МЕ-61а

_____

(підпис)

Стрижак К.І

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____

(підпис)

Стрижак К.І.

Керівник канд. екон. наук, доц.

_____

(підпис)

Ярова І.Є.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
_____ Ю.М. Петрушенко
(підпис)
«__» _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
(спеціальність 056 «Міжнародні економічні відносини»)

Студенту IV курсу, групи МЕ-61а
(номер курсу) (шифр групи)
Стрижак Катерини Ігорівни

1. Тема роботи «Екологізація економіки України в контексті сучасної глобалістики» затверджена наказом по університету від «07» квітня 2020 року № 0516-III
2. Термін подання студентом закінченої роботи «21» червня 2020 року
3. Мета кваліфікаційної роботи: дослідження теоретико-методологічних основ екологізації економіки в контексті сучасних глобалізаційних процесів.
4. Об'єкт дослідження - процеси екологізації економіки України в контексті глобальних торговельно-економічних відносин.
5. Предмет дослідження - процеси екологізації економічного розвитку в умовах глобалізації.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах міжнародних нормативно-правових актів, нормативно-правових актів України, що регламентують екологічну діяльність; офіційних звітів міжнародних економічних організацій; міжнародних угод; даних Державного комітету статистики України.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної бакалаврської роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ 1 «Теоретичні аспекти екологізації економіки в умовах глобалізації»
16.04.2020.

У розділі 1: дослідити теоретико-методологічні аспекти поняття «екологізації» в умовах сучасних глобалізаційних процесів.

Розділ 2 «Аналіз екологізації України в контексті міжнародних економічних відносин» 12.05.2020

(назва – термін подання)

У розділі 2: провести аналіз екологічної політики України: необхідність та основні напрями, а також розширення співпраці з Європейським Союзом щодо процесів екологізації міжнародних торговельно-економічних відносин.

Розділ 3 «Проблеми та перспективи екологізації економіки України в контексті сучасної глобалістики» 01.06.2020

(назва – термін подання)

У розділі 3 визначити основні проблеми та перспективи екологізації економічного розвитку для України.

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1			
2			
3			

9. Дата видачі завдання: «02» квітня 2020 року

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр
на тему
«ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ
ГЛОБАЛІСТИКИ»
студентки
Стрижак Катерини Ігорівни

Основний зміст кваліфікаційної бакалаврської роботи викладено на 48 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 48 найменувань. бота містить 3 таблиці та 1 рисунок.

Ключові слова: ЕКОЛОГІЗАЦІЯ, МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЯ, ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ, ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИРОБНІЦТВА.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у дослідженні теоретико-методологічних основ екологізації економіки в контексті сучасних глобалізаційних процесів.

Об'єктом дослідження є процеси екологізації економіки України в контексті глобальних торговельно-економічних відносин.

Предметом дослідження є процеси екологізації економічного розвитку в умовах глобалізації.

Використовувались такі методи дослідження як, загальнонаукові методи пізнання, теоретичного аналізу, порівняльний, описовий аналіз та метод статистичного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є матеріали міжнародних нормативно-правових актів, офіційних звітів міжнародних економічних організацій; міжнародних угод; даних Державного комітету статистики України.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:;

- вирішення проблем екологізації економіки сприятиме розв'язанню

внутрішніх проблем суспільства: формуватиме позитивний імідж держави та її регіонів, сприятиме забезпеченню збалансованого розвитку національного господарського комплексу та служитиме гуманістичній цілі – створенню сприятливого середовища життєдіяльності для майбутніх поколінь;

- екологізація економіки стала необхідною умовою в водночас головною складовою частиною сталого розвитку суспільства. Україна вступає в сучасну епоху кардинальних глобальних перетворень зі значно спотвореною економічною схемою, яка зазнала за час незалежності держави очевидне структурне спрощення та наблизилася до структурних характеристик менш розвинених країн.

- основні економічні показники, що визначають рівень національного багатства країни, її економічного розвитку, не враховують екологічних факторів і тому викривляють реальний стан господарювання країни, особливо з огляду на її вплив на НПС.

Одержані результати можуть бути використані у процесі розробки стратегічних напрямів та орієнтирів щодо розвитку еколого-економічної політики України.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2020 рік

Рік захисту роботи – 2020 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	9
1.1 «Екологізація» економіки: сутність та роль у міжнародних економічних (торговельних) відносинах.....	9
1.2 Глобалізація як фактор прискорення процесів екологізації економічного розвитку.....	13
2 АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	19
2.1 Екологізація економіки України: необхідність та основні напрями.....	19
2.2 Аналіз екологізації економіки України в умовах розширення співпраці з Європейським Союзом.....	23
3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛІСТИКИ	31
3.1 Проблеми «екологізації» економіки України.....	31
3.2 Перспективи екологізації економічного розвитку для України....	35
ВИСНОВКИ	41
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	43
ДОДАТОК А	48

ВСТУП

Розвиток сучасного світу здійснюється під впливом процесів глобального характеру, які визначають специфіку та напрями його функціонування. Йдеться, передусім, про взаємне переплетення інтересів країн світової спільноти для досягнення спільних цілей економічного, політичного, екологічного, соціального, культурного розвитку. Зазначена взаємодія має свій прояв, зокрема, в інтенсифікації торговельних зв'язків як важливої складової розвитку глобального економічного простору. Розширення торговельної взаємодії об'єктивно сприяє лібералізації експортно-імпортних відносин, що призводить до загострення проблеми взаємодії суспільства з навколишнім середовищем.

Невідповідність системи господарської діяльності та екологічних можливостей світового простору вимагає обґрунтування таких напрямів реалізації торговельної співпраці у світових масштабах, які б враховували необхідність забезпечення раціонального розвитку екологічної складової цього процесу. Політика сталого розвитку, кліматична політика, поєднує найскладніші умови для формування ефективної національної економічної політики. Такі поняття, як "зелена економіка" і "сталий розвиток", помітно вступили в політичну дискусію, підтверджуючи зростаючу кількість взаємозв'язків між економікою та екологією.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у дослідженні теоретико-методологічних основ екологізації економіки в контексті сучасних глобалізаційних процесів.

Об'єктом дослідження є процеси екологізації економіки України в контексті глобальних торговельно-економічних відносин.

Предметом дослідження є процеси екологізації економічного розвитку в умовах глобалізації.

Для досягнення поставленої мети в роботі сформовано та вирішено

наступні завдання:

-дослідити поняття «екологізація» економіки, сутність та роль у міжнародних (торговельних) відносинах;

-ознайомитись з «глобалізацією» як з фактором прискорення екологізації економічного розвитку ;

-проаналізувати екологічну політику України в контексті міжнародних торговельно-економічних відносинах;

-визначити проблеми та перспективи екологізації економіки України в контексті сучасної глобалістики.

Використовувались такі методи дослідження як, загальнонаукові методи пізнання, теоретичного аналізу, порівняльний, описовий аналіз та метод статистичного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є матеріали міжнародних нормативно-правових актів, офіційних звітів міжнародних економічних організацій; міжнародних угод; даних Державного комітету статистики України.

Теоретичною базою дослідження послуговували роботи іноземних та вітчизняних авторів, серед яких можна виділити наступних: Павлюк В. [31], [6] , Кауа, Н.Д [20], Палієнко М. [23], Соколов М., Михайлов А., Хандурін [7], Мартусенко [4], Meresa M. [19], Писаренко С. [12], Климович П. [2].

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

1.1 «Екологізація» економіки: сутність та роль у міжнародних торговельно-економічних відносинах

Екологізація соціального розвитку як глобальна характеристика зовнішнього середовища державного управління сталим розвитком в Україні пов'язана з кількома суттєвими чинниками діяльності органів державної влади. Передусім мова йде про процес екологізації ціннісних орієнтирів та смисложиттєвих пріоритетів людей як на міжнародному, так і на національному рівні. В Україні цей процес відбувається в межах загальноєвропейського процесу формування екологічного світогляду та екологізації масової свідомості.

«Зелена економіка» - це така політика, в якій перебувають життєво важливі зв'язки між економікою, суспільством та довкіллям враховують і в якій трансформація виробничих процесів і структури споживання, в той час як сприяючи зменшенню відходів, забрудненню та ефективному використанню ресурсів, матеріалів та енергії. Концепція зеленої економіки в контексті подолання бідності та сталого розвитку буде залучати додаткову увагу, оскільки вона стане однією з двох ключових тем на Конференції Організації Об'єднаних Націй з питань сталого розвитку, яка відбудеться в Ріо-де-Жанейро в 2012 році (Ріо, 2012).

Ефективність використання ресурсів є тісно пов'язаною концепцією, оскільки перехід до зеленої економіки залежить від рішення подвійних завдань з підтримки структури і функцій екосистем (стійкості екосистем) і пошуку шляхів скорочення використання ресурсів в процесі виробництва і

споживання і їх впливу на навколишнє середовище (ефективність використання ресурсів) .

Яким би не був базовий підхід зеленої економіки, він підкреслює важливість інтеграції економічної та екологічної політики таким чином, щоб підкреслити можливості для нових джерел економічного зростання, уникаючи при цьому надмірного тиску на якість і кількість природних активів. Це включає в себе комплекс заходів, починаючи від економічних інструментів, таких як податки, субсидії і схеми торгівлі, через політику регулювання, включаючи встановлення стандартів, до неекономічних заходів, таких як добровільні підходи і надання інформації.

Національна економіка все більше взаємопов'язана в економічній структурі "Глобальні ланцюги вартості", де всі елементи, необхідні для отримання кінцевого продукту або сервіс - виробництво матеріалів, проектування, складання, управління, маркетинг, заощадження для інвестицій - може виходити з усього світу в системі, яка тримається разом потужними комунікаційними та інформаційними технологіями. Глобальні ланцюга вартості підвищення економічної та ресурсної ефективності виробничих процесів; кинути виклик звичайної орієнтації на національну конкурентоспроможність.

Тенденція до глобалізації зумовлена різними факторами, в тому числі інноваційними технологіями та зменшенням бар'єрів для міжнародної торгівлі та інвестиційні потоки.

Ще одна важлива тенденція - розширення розривів в національних і глобальних доходів; то вигоди від зростання були розподілені нерівномірно.

Глобальний реальний ВВП на душу населення зараз перевищує 7500 доларів США, а між 1990 і 2015 роками населення світу, що живе в умовах крайньої бідності (тобто на 1,25 долара в день), скоротилася вдвічі, до 21 %.

Абсолютне зниження світової бідності викликано головним чином глобальним розширення вільної торгівлі і зростання країн БРІК (Бразилія,

Росія, Індія, Китай) економіки. Як показник зменшення розриву в розвитку, торгівля Півдня збільшився приблизно до половини експорту товарів і послуг країн, що розвиваються.

Деякі країни, що розвиваються, також стратегічно прирівнюють розвинені країни життєво важливі економічні показники, такі як інвестиції в поновлювані джерела енергії. Однак при цьому швидке економічне зростання в країнах, що розвиваються, зменшується розбіжність у розвитку між Північчю і Півднем, світовими торговими моделями свідчать про це.

Внесок найменш розвинених країн в глобальні ланцюга вартості все ще переважає від продуктів і сировини на основі природних ресурсів. Це створює нагальну потребу для економічної диверсифікації цих країн для забезпечення довгострокового зростання і сталий розвиток.

Одним з важливих чинників екологічного стресу наша зростаюча кількість, сприяють постійному зростанню світових викидів парникових газів: чисельність населення в світі в три рази збільшилася до 7,2 мільярда між 1950 і 2013 роками, і прогнози до 2050 року додадуть ще 2,4 мільярда - світу 1950 року знову населення. Хоча це означає зростання на 25 відсотків світового населення до 2050 року, очікується глобальний попит на продукти харчування, особливо м'ясо-молочну продукцію фактично подвоїтися за той же період. Ще один фактор, який, як очікується, поштовх в планетних і за межами планети є прогнозоване чотириразове збільшення глобального ВВП до 2050 року.

Досягнення необхідного для нормального функціонування суспільства рівня екологізації є неможливим без виробленні спільних напрямів екологічної політики при здійсненні торговельних відносин. Сучасне багатостороннє екологічне регулювання включає систему міждержавних організацій, природоохоронних угод, а також ряд фінансових механізмів, що сприяють виконанню договірних зобов'язань в цій сфері. Важлива роль у регулюванні зазначених процесів належить міждержавним організаціям, серед яких необхідно відмітити, передусім, установи системи ООН.

На міжнародному рівні природоохоронні аспекти є частиною превалуючої більшості міжнародних домовленостей. Поглиблення міжнародного регулювання має свій прояв в розширенні переліку домовленостей та сфер, які вони охоплюють, підвищенні рівня контролю за реалізацією екологічних угод. Так, в структурі Світової організації торгівлі (СОТ) з моменту створення функціонує Комітет з питань торгівлі і охорони довкілля, головною метою якого є встановлення взаємозв'язків між торговельною діяльністю і довкіллям, співвідношення між положеннями міжнародних природоохоронних угод і нормами СОТ, розробка необхідних заходів у разі виникнення міжнародних суперечок.

Крім того, з моменту створення до сфери діяльності СОТ включені екологічні питання, що стосуються міжнародної торгівлі. У документах цієї організації разом з необхідністю стійкого економічного зростання підкреслюється важливість досягнення екологічних цілей, що відповідають потребам економічного розвитку. Світовою організацією торгівлі були розроблені рекомендації і зміни в системі міжнародної торгівлі, які відповідають відкритому, справедливому і позбавленому дискримінації характеру розвитку торговельної взаємодії [13].

До найбільш значимих документів, спрямованих на вирішення глобальних екологічних проблем варто віднести також Монреальський протокол 1987 року, що передбачає зниження світового виробництва фреонів і Кіотський протокол 1997 року, спрямований на зменшення викидів вуглекислого газу та встановлення обов'язкових кількісних показників відносно емісії таких газів для розвинутих країн з визначенням індивідуальної квоти на зменшення викидів. Це має вирішальне значення для екологізації, оскільки за прогнозом ЮНЕП, до 2050 року очікується збільшення виробництва в усіх країнах світу в цілому в 4 рази і одночасно збільшення в 2,5 рази викидів в атмосферу вуглекислого газу [14].

На регіональному рівні практично всі економічні об'єднання містять положення або окремі домовленості щодо співпраці в сфері охорони довкілля. Угоди припускають різні підходи до екологічної співпраці залежно від рівня розвитку країн членів, ступеня розвитку їх інтегрованості, інституціональної бази та інших чинників. Важлива роль в цьому належить Європейському союзу, який, зокрема, є ініціатором укладання і реалізації домовленостей за рішенням найбільш масштабної глобальної проблеми – зміни клімату, а також ряду інших екологічних проблем. Так, з 2007 року виробництво і споживання небезпечних хімічних речовин регулюються європейським законодавством – регламентом ЄС про хімічні речовини та їх безпечне використання (REACH) [15].

1.2 Глобалізація як фактор прискорення процесів екологізації економічного розвитку

«Глобалізація» означає прискорення рухів і обмінів (людей, товарів і послуг, капіталу, технологій або культурних практик) по всій планеті. Одним з наслідків глобалізації є те, що вона сприяє і посилює взаємодію між різними регіонами і населення по всьому світу.

На думку ВООЗ, глобалізацію можна визначити як «посилення взаємозв'язку і взаємозалежності народів і країн». Як правило, прийнято включати два взаємозалежних елементи:

-відкриття міжнародних кордонів для все більш швидких потоків товарів, послуг, фінансів, людей та ідей;

-зміни в інститутах і політиці на національному та міжнародному рівнях, які сприяють або сприяють подібним потокам .

Згідно Комітету з питань політики розвитку (допоміжного органу ООН), з економічної точки зору глобалізації можна визначити як: зростаюча

взаємозалежність світової економіки внаслідок зростаючих масштабів транскордонної торгівлі товарами і послугами, потоку міжнародного капіталу і широкого і швидкого поширення технологій. Це відображає постійне розширення і взаємну інтеграцію ринкових кордонів і швидко зростаюче значення інформації в усіх видах виробничої діяльності та маркетингу є двома основними рушійними силами економічної глобалізації.

Здатність країн піднятися вище вузького власного інтересу принесла небачене економічне багатство і велика кількість застосованого наукового прогресу. Однак з різних причин далеко не всі отримують те ж від глобалізації і технологічних змін: багатство несправедливо розподіляється, а економічне зростання припадає на величезні екологічні витрати.

За словами Крістін Лагард, колишній президент Міжнародного валютного фонду, "дебати про торгівлю і доступ до іноземних товарів такі ж, як і суспільство", і історія говорить нам, що закриття кордонів або політика протекціонізму - це не шлях, як це роблять багато країн це не вдалося. Лагард захищає, ми повинні проводити політику глобалізації, розширює переваги відкритості та інтеграції, зменшуючи при цьому їх побічні ефекти. Як зробити глобалізацію справедливішою - це дуже складне питання, яке передбачає перепланування економічних систем.

Глобалізація глибоко пов'язана з економічними системами та ринками, які, в свою чергу, впливають на соціальні проблеми, культурні фактори, які важко подолати, регіональні особливості, терміни дій і мережі співпраці. Все це вимагає, з одного боку, глобального співробітництва, а з іншого - конкретних для країни рішень.

У 21 столітті спостерігається тривала інтернаціоналізація світової економіки. Є також свідчення більшої глобалізації культур і політики. В економічному плані глобалізація допомагає сприяти більшого розділення праці і більш повно використовувати її порівняльну перевагу. У довгостроковій перспективі глобалізація також стимулює технологію і

трансферт робочої сили і дозволяє динамізму, що супроводжує підприємницьку діяльність, стимулювати розвиток нових технологій і процесів, що призводять до покращення цивільного добробуту.

Міжнародна торгівля вже тисячу років є частиною світової економіки. Незважаючи на це довгу історію, значення зовнішньої торгівлі було скромним до початку 19 століття - сума світового експорту і імпорту ніколи не перевищувала 10% світового виробництва в 1800 році.

Потім близько 1820 речі почали швидко змінюватися. В цей час технологічний прогрес і політичний лібералізм викликали те, що ми сьогодні знаємо як "першу хвилю глобалізації".

Ця перша хвиля глобалізації закінчилася з початком Першої світової війни, коли занепад лібералізму і підйом націоналізму привели до краху міжнародної торгівлі. Але це було тимчасово, і після Другої світової війни торгівля знову почала зростати. Ця друга хвиля глобалізації, триває і сьогодні, призвела до зростання міжнародної торгівлі швидше, ніж будь-коли раніше. На сьогоднішній день близько 60% всіх товарів і послуг, вироблених в світі, перевозяться через кордони країни.

Те, що глобалізація корисна для бідних, є твердженням, що відповідає середньому. У деяких країнах і в деякі періоди бідні робили краще середнього, а іноді і гірше.

Перегляд довгострокового середнього ефекту дуже корисний для формування думки про широкі тенденції. Однак ці широкі тенденції не обов'язково є інформативними про те, як торгівля вплинула на розподіл доходів в цілому; ні про те, як торгівля вплинула на конкретні групи людей в конкретні періоди.

Ті ж економічні принципи, які пропонують нам серйозно враховувати підвищення ефективності торгівлі, припускають, що ми повинні робити те ж саме і для дистриб'юторських наслідків торгівлі. Якщо глобалізація породжує зростання, дозволяючи країнам спеціалізуватися на виробництві товарів,

інтенсивно використовують місцеві ресурси, природно очікувати, що відмінності в наданні ресурсів перетворяться на відмінності в способі отримання вигоди.

Через розвиток торгівлі та обмін фінансовими ресурсами ми часто думаємо про глобалізацію як економічне і фінансове явище. Проте, воно включає набагато ширше поле, ніж просто потік товарів, послуг або капіталу. Деякі приклади глобалізації часто називають картою концепції глобалізації:

- економічна глобалізація: це розвиток торговельних систем в складі транснаціональних суб'єктів, таких як корпорації або НУО;
- фінансова глобалізація: може бути пов'язана з підйомом глобальної фінансової системи з міжнародними фінансовими біржами і валютними біржами. Наприклад, фондові ринки є прекрасним прикладом глобально пов'язаного з фінансовою сферою, оскільки коли на одному фондовому ринку відбувається спад, він негативно впливає на інші ринки, а також на економіку в цілому.
- культурна глобалізація: стосується взаємопроникнення культур, що, як наслідок, означає, що нації приймають принципи, вірування та костюми інших націй, втрачаючи свою унікальну культуру до унікальної, глобалізованої над-культури;
- політична глобалізація: розвиток і зростаючий вплив міжнародних організацій, таких як ООН або ВООЗ, означають, що дії уряду відбуваються на міжнародному рівні. Є й інші органи, що працюють на глобальному рівні, такі як НУО, такі як Лікарі без кордонів або Оксфам;
- соціологічна глобалізація: інформація рухається майже в режимі реального часу разом з взаємозв'язком і взаємозалежністю подій і їх наслідками. Люди теж весь час рухаються, змішуючи і інтегруючи різні суспільства;

- технологічна глобалізація: явище, за допомогою якого мільйони людей взаємопов'язані завдяки потужності цифрового світу через такі платформи, як Facebook, Instagram, Skype або Youtube.
- географічна глобалізація: це нова організація і ієрархія різних регіонів світу, постійно змінюється. Більш того, транспортування і політ, зроблені настільки просто і доступно, крім кількох країн з вимогливими візами, можна подорожувати по світу без чуть-яких обмежень;
- екологічна глобалізація: пояснюється ідеєю розглядати планету Землю як єдину глобальну сутність - загальне благо, яке повинні захищати всі суспільства, оскільки погода впливає на всіх, а нас усіх захищає однакова атмосфера. У зв'язку з цим часто говорять про те, що найменш забруднені країни постраждають від змін клімату.

Разом з економічної та фінансової глобалізації, очевидно, була і культурна глобалізація. Дійсно, розмноження економічних і фінансових обмінів супроводжувалося збільшенням людських обмінів, таких як міграція, експатріація або подорожі. Ці людські обміни сприяли розвитку культурних обмінів. Це означає, що різні звичаї і звички, які діляться між місцевими громадами, діляться між громадами, які (раніше) мали різні процедури і навіть різні переконання.

Була глобалізація двигуном економічного розвитку? Відповідь - так. Глобалізація позитивно вплинула на економічне зростання, сприяючи підвищенню рівня життя і зменшення крайньої бідності в усьому світі.

Чи можна зробити висновок, що слід прагнути до "гіперглобалізованої" світової економіки, в якій існує повністю вільна торгівля, не маючи місця для державної політики і регулювання? Відповідь - ні.

Справа в тому, що світові історичні досягнення, які ми можемо віднести до глобалізації, що не залежать від інших чинників, включаючи потенціал урядів перерозподілити ресурси. Процес глобалізації, який пережили протягом останніх декількох століть, відбувався в той же час, коли уряди

збільшували потенціал оподаткування і перенаправлення ресурсів за допомогою державної політики, зокрема соціальних трансфертів.

Політика, спрямована на лібералізацію торгівлі, і політику, спрямовану на забезпечення мереж соціального захисту, часто виступають різні групи, і для цих груп прийнято стверджувати, що вони конфліктують. Але і економічна теорія, і емпіричні докази успішної боротьби з крайньою бідністю припускають, що це помилка: глобалізацію і політику слід розглядати як доповнення, а не як їх замітники.

2 АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

2.1 Екологізація економіки України: необхідність та основні напрями

Усі країни, в більшій чи меншій мірі, незалежно від їх природно-ресурсної бази чи геополітичного положення стикаються з проблемами виснаження обмежених природних ресурсів та зміни клімату. Відповідь на ці виклики потребує моделей економічного зростання, що відображають тіснішу взаємодію між економікою, довкіллям та якістю життя. Використання таких моделей може сприяти більш зваженому прийняттю політичних рішень сталий розвиток національних економік.

Визнаючи, що прогрес у напрямку зеленого зростання був недостатній, підсумковий документ проекту Конференція "Ріо + 20" Майбутнє, якого ми хочемо, висловило підтримку різним ініціативам "зеленої економіки", "зеленого зростання" та "інклюзивного зеленого зростання", висунутих міжнародними організаціями з метою подальше просування концепції сталого розвитку з належним урахуванням сучасних реалій та застосування більш прагматичного підходу до її втілення.

Існують наступні результати, засновані на аналізі інформації, отриманої в результаті опитування.

По-перше, «зелена» модернізація підприємств в Україні знаходиться на ранній стадії, так як досить невелика кількість організацій знайоме з її принципами, і лише деякі впроваджують їх на практиці в свою роботу, але зелена модернізація стає модною тенденцією

По-друге, правова база України, яка регулює «зелену» модернізацію економіки, має багато недоліків.

По-третє, український бізнес в більшості випадків не має достатніх ресурсів для великих «зелених» інновацій. Через економічну кризу лідери бізнесу, перш за все, думають про порятунок компаній, а не їх розвитку.

По-четверте, фінансові ресурси для зелених оновлень обмежені. В даний час лише кілька банків надають пільгові кредити для «зелених» модернізацій підприємств, урядових і міжнародних інвестицій, також вкрай обмежених.

По-п'яте, українському суспільству необхідно підвищувати екологічну обізнаність як з боку виробника, так і з боку споживачів, оскільки багато компаній не мають стимулів, наприклад, для виробництва товарів для навколишнього середовища через низький попит.

Однак, незважаючи на всі поточні проблеми, кожна людина, кожна компанія впевнені, що зелене оновлення - це прямий спосіб поліпшити бізнес у всіх сферах і на всіх рівнях, починаючи від факторів навколишнього середовища і закінчуючи іміджем.

Серед інших країн Європа чітко чітко бачення своєї соціальної ринкової економіки для XXI століття і значно випереджає політику сприяння зеленому росту. З цієї точки зору, правильне дослідження європейського досвіду та кращих практик, пов'язаних зі сталим розвитком, може бути хорошим рішенням для України, щоб визначити, як ефективно рухатися до екологічного зростання. Уряд України вже зробив кілька кроків на шляху формування екологічної політики зростання. Нещодавно були прийняті деякі стратегічно орієнтовані ключові документи, де були визначені основні напрямки охорони навколишнього середовища, промислової енергоємності, впровадження інновацій, екологічні показники компаній і екологічна відповідальність.

Слід зауважити, що питання екологізації національного виробництва зумовлено посиленням техногенного впливу на навколишнє середовище. За даними Державної служби статистики України, протягом 2016-2019 рр. збільшився обсяг шкідливих викидів у повітряне середовище. Спостерігається парадоксальне явище, незважаючи на скорочення виробництва у зв'язку з

економічною рецесією, посилюється негативний вплив на навколишнє середовище. В свою чергу, негативні тенденції у екологічній сфері викликають необхідність додаткових фінансових витрат або їх переспрямування задля підтримки та підвищення ефективності існуючої структури економіки та формування нової на засадах сталого розвитку. [27].

У зв'язку із цим вважаємо за доцільне розглянути динаміку капітальних інвестицій і поточних витрат на охорону та раціональне використання природних ресурсів в Україні за 2016-2019 рр. (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 - Динаміка капітальних інвестицій та поточних витрат на охорону та раціональне використання природних ресурсів за напрямками природоохоронної діяльності, млн. грн.

Напрями природоохоронної діяльності	2016	2017	Темп зміни у 2017 р. від 2011 р., %	2018	Темп зміни у 2018 р. від 2012 р., %	2019 р.	Темп зміни у 2019 р. від 2013 р., %
Капітальні інвестиції та поточні витрати, разом	12039,65	6589,3	54,73	6038,8	91,65	7959,9	131,81
Охорона атмосферного повітря і проблеми зміни клімату	1475,3	2462,7	166,93	2411,9	97,94	1915,1	79,40
Очищення зворотних вод	5388,33	846,9	15,72	834,1	98,49	1222,2	146,53
Поводження з відходами	3865,89	730,5	18,90	713,9	97,73	784,0	109,82
Науково-дослідна робота (НДР) природоохоронного середовища	49,9	6,1	12,22	6,2	101,64	6,2	100,00

Джерело: [11]_____

Дані таблиці 2.1 наглядно демонструють, що темпи зростання капітальних інвестицій у 2019 р. зросли у порівнянні із 2018 р. (31,8 %), тоді

як протягом 2016-2018 рр. мали тенденцію до скорочення. Зменшуються інвестиції у охорону атмосферного повітря та зміну клімату. Збільшується рівень інвестування таких напрямів природоохоронної діяльності, як очищення зворотних вод, поводження з відходами.

Головними забруднювачами з точки зору обсягу викидів забруднюючих речовин є сільське, лісове та рибне господарство (0,09 т. на одного зайнятого), а найменшим – промисловість (0,02 т. на одного зайнятого). Якщо розглядати обсяг викидів діоксиду вуглицю, то безперечним лідером є промисловість (90,08 т. на одного зайнятого), а сільське господарство має найменший обсяг викидів діоксиду вуглицю (0,32 т. на одного зайнятого).

Таблиця 2.2 - Обсяг викидів на одного зайнятого за видами економічної діяльності, 2019 р.

Вид економічної діяльності	Обсяг викидів, тис.т.		Кількість зайнятих, тис. осіб	Обсяг викидів /одного зайнятого, т.	
	забруднюючих речовин	діоксиду вуглицю		забруднюючих речовин	діоксиду вуглицю
Сільське, лісове та рибне господарство	89,9	974,1	3091,4	0,09	0,32
Промисловість	5100,8	261064,2	2898,2	0,02	90,08
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	166,5	4332,6	1113,4	0,04	3,89

Джерело: [11]

Аналіз показників рівня екологізації національного виробництва свідчить про те, що екологічна ситуація залишається складною, і створює значні ризики для існування та життєдіяльності. Додатковим доказом цього є те, що у 2019 р. Україна посіла 95 позицію із 178 країн світу в міжнародному рейтингу за показником «Invironmental performance Index» [12, с. 10], який розраховується вченими Єльського університету за 25 індикаторами. У 2017 р. вона була на 102 місці серед 132 країн. Підвищення рейтингу скоріше за все

пов'язано із збільшенням кількості країн, які досліджуються, адже нижчими за рейтингом є слаборозвинені країни Африки.

На сучасному етапі в Україні виникає небезпека погіршення екологічної ситуації, що пояснюється впливом економічних, політичних, культурних та інших факторів. Слід зауважити, що екологічна ситуація може стабілізуватися за рахунок формування нових цінностей, перегляду структури потреб, цілей пріоритетів і способів діяльності людини.

2.2 Аналіз екологізації економіки України в умовах розширення співпраці з Європейським Союзом

Конкурентоспроможність держав та їх економік все більше залежить від рівня екологізації виробництва та екологічності технологій, які забезпечують функціонування національної економіки. Відповідно у центрі державного управління сталим розвитком постають проблеми переорієнтації вітчизняної економіки на екологічне виробництво. Це досить складне завдання, оскільки боротьба за лідерство на світовому ринку природоохоронних технологій і послуг є сьогодні найбільш жорсткою, і саме тут спостерігається найбільший приплив інноваційних технологій. В США, наприклад, вже півтора десятиліття функціонує програма «Технології для вирішення міжнародних екологічних проблем», у межах якої на міжнародний ринок просуваються високоефективні технології, які дають змогу вирішувати екологічні проблеми у різних галузях економіки і за рахунок цього забезпечувати сталий розвиток. Функціонує також проект Агентства міжнародного розвитку, з поліпшенням стану навколишнього середовища в країнах СНД. Це актуальні та загалом ефективні програми, проте активна участь у них України по суті означає фінансування еколого-технологічного виробництва іноземних виробників і значною мірою втрату власного ресурсного потенціалу у цій царині [2].

Слід сказати, що подібний характер носять і європейські програми поширення екологічних стандартів на вітчизняні терени. За своєю формою це програми допомоги Україні у таких сферах, як загальне управління процесом взаємодії з навколишнім середовищем; управління природними ресурсами країни; розробка та реалізація проектів з охорони та раціонального використання природних ресурсів; вдосконалення контролю за рівнем забруднення навколишнього середовища (забруднень атмосфери та водних ресурсів, радіаційних забруднень тощо), забезпечення ядерної безпеки; енергозберігання у виробництві, а також екологічна освіта управлінців різного рівня. Найбільше значення тут мають програми Всесвітнього банку та Європейського банку реконструкції й розвитку, які прямо здійснюються через українські урядові структури, переважно природоохоронні. Проте є й спеціалізовані програми окремих країн – наприклад, країни Центральної Європи співпрацюють з Україною щодо екологічних проектів у районі Чорного моря.

Європейські програми націлені на скорочення антропогенного навантаження на природні системи в Україні як основний механізм упровадження в країні європейських стандартів у цій царині та залучення країни до загальноєвропейського процесу екологізації господарської діяльності. Проте разом з тим європейське співтовариство формує для власних виробників потенційний ринок екологічних технологій. Прагматично-економічна мета європейської екологічної допомоги реалізується через вивчення й оцінку потенційного ринку природоохоронних товарів і послуг в Україні, у контексті визначення експортного потенціалу європейських країн, який може бути спрямований на потреби екологізації української економіки у процесі упровадження західних екостандартів.

Потрібно також мати на увазі, що європейські екологічні програми несуть загрозу закріплення за Україною ролі сировинного додатку економіки розвинених країн. Фактично підтримуються тільки ті проекти, які зорієнтовані

на залучення інвестицій та отримання прибутку, передусім проекти розвитку енергетичного та сировинного, насамперед гірничо-металургійного, комплексів. Європейці мало цікавляться вирішальними для забезпечення якості життя українців екологічними проблемами – забрудненням атмосфери та води, деградацією ґрунтів, скороченням лісових масивів тощо [3].

Зовнішні політичні та економічні фактори серйозно кинули виклик економічному зростанню України і вимагати трансформувати економічного розвитку України, модель, в якій застарілі технології, особливо в гірській і металургійний сектор, привели до перевищення споживання первинних ресурсів, матеріалів і енергії.

Сільськогосподарський сектор вносить 14% від загального ВВП, 31,5% від загального експорту, а також відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки.

Економіка України втричі вище економіку України ЄС, що робить країну одним з 10 найбільш енергоємних економік світу. Виклики, з якими стикаються енергетичний сектор різноманітний, включаючи обслуговуючу безпеку і підвищення надійності та якості постачання.

Принципи сталого розвитку і екологізацію економіки, відображена в «Плані дій на 2014-2019 роки» виконання Угоди про асоціацію Україна-ЄС і «Стратегія сталого розвитку Україна 2020».

План дій Кабінету Міністрів на 2020 рік, який спрямований на підтримку обох стратегічних документів, містить комплексний пакет завдань, орієнтованих на екологізацію економіки України.

Україна продовжує йти назустріч глибокій структурній реформі і в середині 2018 року, її діяльність виробила позитивні економічні та соціальні результати. На початку 2017 року був створений «План пріоритетних дій уряду в 2020 року», документ, обумовлений серед широкого кола експертів, з громадськістю і міжнародних партнерів.

План визначає основні цілі для діяльності Уряду за 2017-2020 рр. І є основою для планування бюджету, уряд щорічне оперативне планування, стратегічне планування на рівні міністрів рівень, орієнтація на допомогу донорів і різні інші види діяльності..

Економічні показники за 2017 рік (більш + 2% Зростання ВВП) показує, що Україна вступила в фазу економічного зростання. Відповідно до Кабінет Міністрів, прогноз Російської Федерації на економічне зростання на 2018 рік становить + 3% і Україна добре підходить для досягнення більш 3%. Зростання ВВП в 2019 році за даними МВФ; це зростання є ключовою метою уряду і головна економічна мета на найближчі років.

В 2016 р. Міністром екології та природних ресурсів України є укладання чотиристороннього Меморандуму щодо співпраці у побудові ефективної системи поводження з відходами. Основною метою його реалізації є вирішення проблем із переробкою та утилізацією відходів, оцінка поточного стану ресурсів України у поводженні з відходами. Підписання цього документу є підґрунтям для здійснення реформи у системі поводження з відходами та розробки Національної стратегії поводження з відходами. До нього долучилися також Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, німецька федеральна компанія Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit, яка реалізує Програму підтримки зеленої модернізації української економіки, та Європейський банк реконструкції та розвитку щодо підтримки інвестицій у систему сталого управління твердими побутовими відходами.

У рамках цього Меморандуму сторони об'єднують зусилля для розробки Національної стратегії поводження з відходами, яка відповідатиме вимогам ЄС. У структурі витрат на охорону та використання природних ресурсів на цей напрям припадає найбільша частка фінансування (рис.2.1) відповідати вимогам ЄС. Саме цей напрям у структурі затрат на оборону та застосування природних ресурсів охоплює найбільшу частку фінансування.

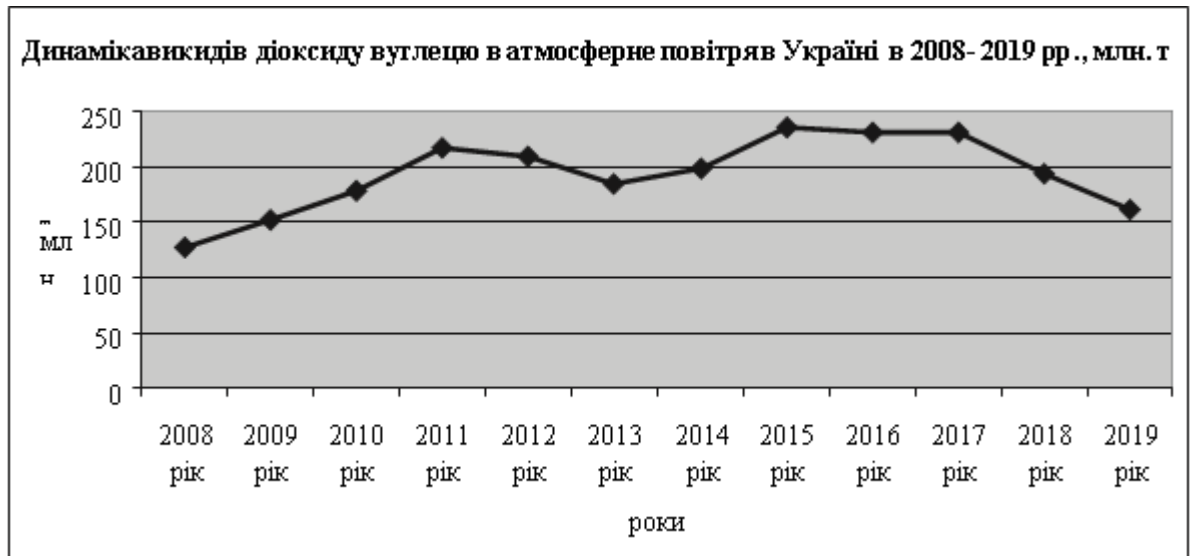

Рис. 2.1. Витрати на охорону та використання природних ресурсів України за напрямками в 2019 р., тис. грн.

В 2016 р. на меморандумі про співпрацю ефективності позиціонування з відходами, який відбувся завдяки Міністра екології та природних ресурсів України. Головною ціллю було: удосконалення питання про переробку та знищення відходів, а також оцінити стан ресурсів України у обходженні з відходами. Цей документ дає підстави для запровадження реформи в системі обходження з відходами та розглянути Національної стратегії обходження з відходами. До нього приєдналися: Міністерство торгівлі України, а також Міністерство економічного розвитку, німецька компанія Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit, що виконує програму допомоги зеленої модернізації економіки України, та Європейський банк перебудови та розросту для допомоги вкладення в систему константного керування звичними побутовими відходами.

Завдяки меморандуму, сторони інтегруватимуть свої зусилля для опрацювання національної стратегії обходження з відходами, яка буде Як відомо, економічні результати України 2014 р. є невтішними. Стан української економіки неухильно погіршувався і погіршується на фоні загострення військового конфлікту на Сході. Так, за дев'ять місяців 2014 р. капітальні

інвестиції скоротилися на 23 %, у тому числі у сферу сільського господарства, енергетики, видобувної промисловості тощо. У 2014 р. індекс екологічного виміру був визначений для 178 країн, де проживає 99 % населення Землі, на які припадає 98 % усієї території планети, 97 % валового продукту [3].

Найкращі позиції отримали Швейцарія, Люксембург, Австралія, Сінгапур, Чеська республіка, Німеччина. Водночас Словаччина зайняла 21, Польща – 30, Білорусія – 32, Російська Федерація – 73 позиції. Серед 178 країн світу Україна посіла 95 місце.

У структурі індексу екологічного виміру України найбільші проблеми пов'язані із забезпеченням біорізноманіття (119 місце серед країн), кліматом і енергією (110), сільським господарством (107). Проте кращими за узагальнений показник (95 місце) є результати країни у сфері зменшення негативного впливу навколишнього середовища на здоров'я населення (65 позиція) та якість повітря (71). Цікавим є той факт, що оцінка повітря в будинках є вищою, ніж поза їх межами. Україна зайняла 33 і 131 місце відповідно.

У сфері сільського господарства виявилось, що порівняно з іншими державами Європи в Україні слабо здійснюється регулювання пестицидів та ускладнений доступ до сільськогосподарських субсидій.

Щодо кліматичних і енергетичних проблем України важливо відмітити, що за оцінкою обсягу вуглецевих викидів Україна займає перше, проте за негативними змінами в тренді 103 місце. Можна проаналізувати структуру індексу екологічного виміру України порівняно з сусідніми країнами (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 - Рейтинг України за індексом екологічного виміру

Сфера	Позиція в рейтингу				
	Україна	Польща	РФ	Білорусія	Чехія

«Гігієна навколишнього середовища»	65	25	64	56	1
Якість повітря	71	128	49	86	115
Водопостачання та санітарія	62		92	49	24
Водні ресурси	73	70	62	15	24
Сільське господарство	107	33	171	77	81
Лісове господарство	67	98	57	23	44
Рибне господарство	50	32	92	-	-
Біорізноманіття	119	28	106	121	13
Клімат і енергія	110	39	38	89	18
Узагальнений показник	95	30	73	32	5

Джерело: [11]

Аналізуючи індекс екологічного виміру України, Російської Федерації, Білорусі, Чеської та Польської республік, бачимо неоднозначні тенденції. Хоча серед цих країн ми займаємо останнє місце в рейтингу індексу екологічного виміру, проте в Україні значно менший рівень забруднення повітря серед перелічених країн та значно кращий стан лісового господарства порівняно з Польщею. І хоча спостерігається позитивна динаміка в рейтингу індексу екологічного виміру України за останні роки, загальні тенденції у розвитку раціонального природокористування та здійснення виваженої екологічної політики не зазнали суттєвих змін у позитивному напрямі. [11].

Жадоба України до абсолютної участі в дипломатичному та економічному житті Європи відноситься до геополітичного розміщення та історією української держави. При цьому, Україна являється переважним компаньйоном Європейського Союзу в границях Росії, межі Європейської політики сусідства (ЄПС) та Східного партнерства, говорять про те, що європейська інтеграція та членство в Європейському Союзі (ЄС) є найкращим

засобом здійснення національних зацікавлень, укріплення діянь України у світовій системі міжнародних відносин, для переходу від співробітництва до економічної інтеграції та укріплення політичного співробітництва, побудова економічно цивілізованої демократичної держави[5].

Розділ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛІСТИКИ

3.1 Проблеми «екологізації» економіки України

Європейські екологічні програми несуть загрозу закріплення за Україною ролі сировинного додатку економіки розвинених країн. Фактично підтримуються тільки ті проекти, які зорієнтовані на залучення інвестицій та отримання прибутку, передусім проекти розвитку енергетичного та сировинного, насамперед гірничо-металургійного, комплексів. Європейці мало цікавляться вирішальними для забезпечення якості життя українців екологічними проблемами – забрудненням атмосфери та води, деградацією ґрунтів, скороченням лісових масивів тощо [3].

Управлінська проблема екологізації виробництва і технологій в Україні полягає передусім у тому, що вітчизняна економіка зорієнтована на традиційне виробництво і традиційний ринок, які у своїх технологічних вимогах не враховують фактор екологічності. Сам по собі вітчизняний ринок не приведе до екологізації виробництва, а залучення західних програм приведе до гальмування вітчизняної екологічної економіки та значною мірою – до перекосів у екологічному управлінні на користь потреб ринку. Тут потрібна чітка державна політика підтримки власної екологічної економіки з тим, щоб можна було використати екологічний імператив глобальної стратегії сталого розвитку і свої технологічні здобутки не лише для забезпечення природо зберігання всередині країни, а й для участі у глобальному процесі екологізації товарів і послуг і перетворити рівень їх екологічності в ключовий критерій доступу й конкурентоспроможності на світовому ринку.

Одним з важливих напрямів впливу міжнародних чинників на екологізацію управління в Україні є зміни у масовій свідомості українського суспільства, які відбуваються не в останню чергу і в результаті цілеспрямованого

програмування цінностей та установок населення. Формування глобальних комунікаційних мереж приводить до трансляції в Україні екологічних цінностей та пріоритетів, що є поширеними у розвинених країнах і значною мірою можуть розглядатися як один з аспектів загальнокультурних та цивілізаційних цінностей. Функціонують і спеціалізовані програми інформування та навчання, які здійснюються міжнародними організаціями для полегшення розуміння населенням України екологічних проблем і шляхів їх розв'язку, а також для стимулювання громадської участі в екологічному управлінні [4].

Проте цей аспект інтеграції України до світового руху в напрямі до становлення суспільства сталого розвитку також має певні потенційні проблеми. Насамперед слід вказати на те, що європейські екологічні стандарти в низці випадків нав'язуються українському суспільству для формування громадської думки на користь прийняття загалом не вигідних Україні політичних рішень. Найбільш резонансним у цьому відношенні є тиск на Україну у справі закриття Чорнобильської АЕС. Незважаючи на очевидну економічну не вигідність цього проекту всередині країни була сформована громадська думка, яка слугувала потужним механізмом впливу на український уряд, що доповнював зовнішній тиск з боку світової спільноти. Подібні впливи прослідковуються і стосовно підприємств вітчизняного військово-промислового комплексу, і стосовно низки економічних проектів (у дельті Дунаю, при спорудженні Ташлицької ГАЕС тощо). Все це свідчить про необхідність більш активної участі органів державної влади у формуванні громадської думки у галузі екологічних проблем, виходячи з національних пріоритетів розвитку. [6].

Суттєвою проблемою для системи державного управління в Україні може стати регіональна орієнтація міжнародних інститутів та національно-державних європейських установ, що здійснюють екологічні програми в країні. Посилаючись на корупцію в урядових структурах України, багато

міжнародних організацій розгортають свою діяльність на рівні регіонів та муніципалітетів, виходячи на пряме співробітництво з місцевою владою, малим і середнім бізнесом та неурядовими організаціями. Загалом слід визнати ефективність таких проектів, оскільки на місцевому рівні проекти дійсно є більш результативними в силу більшого впливу громадян на місцеві органи влади та наближеності управління до свого об'єкту. Проте разом з тим стимулюється дистанціювання регіонів та муніципалітетів від центральної влади за рахунок їх меншої залежності від фондів та рішень уряду. Певні проблеми створюються і діяльністю фінансованих зовні неурядових організацій, які по суті стають вигідними для міжнародних донорів рішень з боку місцевої влади, організовуючи для цього і низці випадків і протести місцевого населення, і інформаційні кампанії в ЗМІ і навіть підтримку тих чи інших представників на виборах у місцеві органи влади. При цьому мова йде не лише про неурядові організації екологічного характеру, а й про численні правозахисні організації, оскільки вказана діяльність часто здійснюється у контексті сприяння дотриманню міжнародних угод про права людини, а останні включають і право на сприятливе навколишнє середовище та низку інших екологічних прав [5].

Перед системою державної влади в Україні зараз все більш чітко постає проблема узгодження процесу екологізації громадської думки в країні та стратегічних завдань розвитку і забезпечення національної безпеки. Необхідне активне й цілеспрямоване формування сприйняття екологічних проблем в Україні та у всьому світі українськими громадянами в контексті національних інтересів, що стимулювало б масову підтримку з боку громадськості екологічної політики держави, спрямованої на ліквідацію та запобігання екологічних погроз, яка б відповідала національним потребам та пріоритетам розвитку.

Ще одним суттєвим чинником міжнародного впливу на процеси державного управління України у зв'язку з екологізацією є стратегія глобальних

корпорацій до перенесення екологічно небезпечного виробництва за межі розвинених країн. Територія України знаходиться дуже близько до розвинених європейських держав, що робить економічно вигідними проекти її використання для захоронення промислових відходів та розміщення шкідливих виробництв. Експерти досить часто вказують на те, що інвестиції приватних компаній в українську економіку, у тому числі під гаслами ресурсозбереження та природозабезпечення, насправді приводять до розміщення тут ресурсоємних та екологічно шкідливих виробництв. Підтвердження цьому можна знайти і в статистиці розподілу інвестицій за галузями вітчизняної економіки. Найбільш загрозливим є те, що часто використовується недосконалість вітчизняних екологічних стандартів та законодавства, і розвиток виробництва в країні спрямовується в напрямі, від якого вже відмовилися розвинені країни. [21].

Неадекватність управлінських рішень органів державної влади у цьому випадку значною мірою обумовлена відсутністю сучасної інформаційної бази, необхідної для прийняття управлінських рішень. В Україні по суті відсутня система збору та обробки екологічної інформації на основі європейських стандартів екологічної безпеки. Більше того, завдання забезпечення для органів державної влади різного рівня всебічної інформації про джерела, причини й фактори екологічної шкоди, їх розміщення та потенційні зміни, характер, масштаби і наслідки можливих екологічних катастроф, плани дій та розрахунки витрат щодо запобігання навіть не ставляться перед відповідними органами державного управління. Між тим існує досвід міжнародних організацій у моніторингу екологічної ситуації в Україні. У межах деяких міжнародних програм (наприклад, TACIS) з поміж іншого створені мережі збору екологічних даних. В Україні працюють західні спеціалісти, але передусім на самі міжнародні організації, в кращому випадку вони співробітничать з українськими неурядовими організаціями. Очевидно, назріла необхідність більш широкої співпраці органів державного управління

з міжнародними організаціями у цій царині, а також використання відповідного досвіду їх роботи.

Найбільша проблема створення глобальних механізмів управління екологічними ризиками знаходиться у сфері визначення ролі та функцій органів державного управління в умовах вирішення глобальних проблем. Достатньо поширеними стали концептуальні підходи, в межах яких державний суверенітет в територіальних категоріях розглядається як рудимент системи міжнародних відносин, де домінували військово-політичні аспекти національної безпеки. Обмеження суверенітету держави в управлінні екологічними ризиками стосується в основному двох аспектів. По-перше, це нездатність органів державної влади управляти екологічною ситуацією в умовах глобального характеру екологічних проблем. По-друге, самі джерела екологічної небезпеки звичайно генеруються самими органами державного управління [8].

3.2 Перспективи екологізації економічного розвитку для України

Україна належить до багатих ресурсами країн Євразійського регіону, має вигідне географічне та геополітичне становище, має високоосвічене населення і потенційно може служити транзитним коридором для енергоносіїв і торгівля між Сходом і Заходом. Україна є однією з провідних країн світу за рівнем запасів залізних, марганцевих і титано-цирконієвих руд, вугілля, графіту, фарфорової глини та сірки.

Після економічної та фінансової кризи структурні проблеми української економіки стали більш очевидними. Велика частина промисловості країни щосили намагалася конкурувати на міжнародному рівні. Виробничі потужності застаріли, а продуктивність низька. Україна є однією з найбільш ресурсномістких та енергоємних економік у світі. Уряд спирався в основному на великі компанії з важкої промисловості, такої як сталь і хімікати, для

розвитку економіки. В майбутньому Україна повинна почати перетворювати свою економічну систему в зелену, диверсифіковану економіку, щоб стати конкурентоспроможною.

Нинішня економічна ситуація в Україні складна і погіршується. Справжня заробітна плата та пенсії низькі, часто нижче рівня бідності. ВВП падає. Зростає бартер, заборгованість та неформальний сектор. Поверхневий зовнішній вигляд цінова і стабільність обмінних засобів маскує глибокий фіскальний дисбаланс. Замість того, щоб стати з ринковою економікою, що розвивається, Україна перейшла від централізованого планування соціалізму в економіку, яка все ще здебільшого соціалістична за багатьма її характеристиками. [24].

Комплексні реформи необхідні для того, щоб стати на шляху України для справжнього економічного розвитку. «Нові», орієнтовані на ринок підприємства, повинні підтримуватися значним зменшенням податкового тягаря, зокрема, оподаткування вартості та підприємств, що створюють робочі місця, та великою дерегуляцією. "Старі", державні, соціалістичні підприємства повинні бути реформовані шляхом зміни середовища, в якому вони працюють, в основному, із заходами, спрямованими на посилення бюджетних обмежень. Потрібно прийняти політику, яка дозволить максимально відкрити економіку на міжнародному рівні можливий вільний потік товарів, послуг, валюти та людей. Бюджетну сферу необхідно докорінно реструктурувати та зменшити.

Дві найбільші загрози до економічної безпеки України протягом наступних двох років є:

- що Україна може кардинально змінити руйнівну економічну політику що існує з моменту незалежності;
- щоб Європа могла закрити свої кордони для України як країн Центральної Європи які стають більш інтегрованими до європейських інституцій.

Якщо Україна та Європа будуть успішними у вирішенні цих потенційних загроз економічній безпеці, то наступні два роки можуть насправді виявитися періодом під час якого Україна буде економічною безпекою, зміцнює свою політичну незалежність та досягає значного прогресу в процесі інтеграції до Росії спільноти європейських націй.

Стратегія сталого розвитку України-2020, прийнята в січні 2015 року, передбачає амбітні перспективи цілі щодо економічних реформ, покликаних, серед інших, забезпечити стійку економічну розробку без виснаження довкілля.

Стратегія України-2020 пропонує комплексні рішення для реформування систем управління навколишнім середовищем та моніторингу. Вони включають:

- поступове узгодження законодавства України з директивами ЄС відповідно до вимог Асоціації Угода (Глава 6 про довкілля);
- запровадження процедур оцінки впливу на навколишнє середовище стосовно планів та програм відповідно до вимог Директив 2011/92 / ЄС та 2001/42 / ЄС;
- запровадження ієрархії поводження з відходами на етапі відповідно до вимог Директиви 2008/98 / ЄС відходи та підготовка планів дій у сфері поводження з відходами;
- збільшення частки утилізації твердих побутових відходів та максимальне використання та утилізація відходів;
- впровадження принципу «забруднювач платить» та розширена відповідальність виробника, зокрема для упаковки;
- реформування системи ціноутворення та встановлення тарифів на енергію та паливо, перегляд механізмів забезпечення балансу енергії, поетапне припинення перехресних субсидій;

- створення урядового механізму підтримки для просування заходів з енергоефективності в житлових приміщеннях будівель та державних організацій.

Крім того, план дій Кабінету Міністрів на 2016 рік спрямований на підтримку реалізації стратегії сталого розвитку Україна-2020 та Плану імплементації Угоди про асоціацію ЄС містить всебічний пакет завдань, орієнтованих на зелену трансформацію економіки України.

Досвід показує, що проводити ефективну політику невичерпного розвитку в державі досить складно навіть у процвітаючій економіці.. В Україні є шість євро-регіонів на прилеглих до кордону територіях (Карпатський, Верхній Прут, Нижній Дунай, Дніпро, Буг і Слобожанщина). Суміжні прикордонні райони. [41].

Держави мають багато спільних рис не тільки в природно-географічному, а й в екологічному, геополітичному та інших аспектах. Транскордонні еколого-економічні відносини мають ряд особливостей, обумовлених наявністю кордону і його облаштуванням, потребою в міждержавному регіональному кордоні еколого-економічне обґрунтування та еколого-інформаційне співробітництво, міжнародна екологічна безпека, використання природних ресурсів тощо.

Проблеми міжнародного озеленення економіки, а також проблеми співпраці між сусідами держави (на різних рівнях - регіональному, регіональному чи національному), це підтверджують що значну увагу слід приділити вивченню еколого-економічного стану кордону територій. Це пов'язано з тим, що діяльність людини в прикордонних районах держави може негативно впливати на навколишнє середовище, здоров'я громадян та екологічну безпеку всіх громадян [44].

Україна має потенціал для просування зеленої економічної діяльності, насамперед у старій галузі відновлюваних джерел енергії, енергетичних показників та органічного землеробства. Наприклад, у 2010-2014 роках

середньорічний приріст в галузі біоенергетики становив 42%, тоді як згідно з національним планом дій з відновлюваної енергії до 2020 року очікується, що частка відновлюваної енергії у валовому споживанні енергії сягне 11%.

Впровадження двох стратегічних документів, пов'язаних з розвитком та прийнятих у 2015 році, а саме Порядку денного 2030 року (Саміт ООН з питань сталого розвитку, 26 вересня 2015 р., Нью-Йорк) та нової кліматичної угоди що міститься в Паризькій угоді (12 грудня 2015 р.), вимагає від країн, що їх підписали, переглянути їх зобов'язання в цих сферах.

У цьому контексті українські експерти зараз визначають сценарії та цілі для ряду національних рівнів, політичні документи: Енергетична стратегія України 2035 року, стратегія розвитку МСП 2020р. та державна програма розвитку сільського господарства до 2020 року. Крім того, екологічна стратегія 2020 року перебуває на перегляді і було розпочато роботу над стратегією розвитку низьковуглецевого рівня 2050 року та промисловою стратегією розвитку 2025 року. Ці документи тісно взаємопов'язані і спрямовані на допомогу Україні відмовитися від моделі, яка сподівається на споживання, на користь екологічного зростання на основі ефективного використання вхідних даних та енергозберігаючі технології. [25].

В сфері управління екологічними ризиками має здійснюватися наддержавне регулювання, якому підпорядковується політика та управлінські дії національних органів державної влади. Завершення цієї системи знаходить свій вираз у формуванні міжнародної системи глобального екологічного управління, по відношенню до якої національне державне управління виступатиме лише як агенти виконання рішень з досить вузькими власними управлінськими функціями. Саме такий напрям розвитку передбачений численними міжнародними угодами останніх років, зокрема, Віденською конвенцією, Монреальським протоколом про збереження озонового шару та Гаазькою декларацією. Вітчизняна система державного управління має бути готова до діяльності у сфері управління екологічними ризиками за умов, коли

стратегічні рішення будуть прийматися в межах спеціалізованої організації ООН, причому зовсім не обов'язково з чітко вираженою процедурою узгодження з урядом країни.

ВИСНОВКИ

Перспективний розвиток торговельної взаємодії вимагає врахування в діяльності її суб'єктів екологічної складової. Серед основних тенденцій екологізації торговельних відносин слід виділити зростання взаємозалежності національних економік та активізацію міжнародних ініціатив багатьма державами і регіональними угрупованнями; консолідацію зусиль країн світу щодо спільної реалізації міжнародної екологічної політики; розширення співпраці багатосторонніх організацій у сфері охорони довкілля; посилення взаємодії ТНК, міжнародних асоціацій і неурядових організацій, які відіграють важливу роль в міжнародній співпраці в цьому напрямі.

В Україні промисловість дуже важлива для економічного розвитку, але в той же час промислові комплекси є ключовими антропогенними факторами Росії екологічна криза в Україні, відповідальна за близько 35% енергії України використання та понад чверть видобутку первинних ресурсів; на галузь також припадає до 58% загального забруднення повітря. Ця небезпечна ситуація потребує посиленої уваги проблеми сталого розвитку на всіх рівнях і особливо на підприємствах рівень. Промислові підприємства повинні зосередитись не лише на досягненні економічної ефективності, а також врахувати їх вплив на навколишнє середовище. Часто компанії відкладають вирішення екологічних проблем, тим самим збільшуючи негативний антропогенний вплив навіть більше. Тому для України життєво важливим є зміна існуючої промислової та екологічної політики, в якій значна роль повинна належати «зеленій модернізації».

Україна була включена до міжнародного виробництва та обміну на основі асиметричної моделі, яка зумовлює периферійний статус національної економіки. Суттєва деформація економічної структури значною мірою була викликана завищенням приватного споживання та критично низьким рівнем інвестицій для збільшення основного капіталу. Вони значно обмежили

еколого-економічну модернізацію та розвиток, і зберегли економічну відсталість країни та низьку конкурентоспроможність у світі.

Еколого-економічна інноваційна політика в Україні повинна зосередитися на такому:

- формуванні сприятливого клімату для стимулювання еколого-інноваційних та інвестиційних процесів;

- імплементатії ефективного механізму залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для екологізації інновацій;

- пріоритетному розвитку ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій;

- поєднанні виробничих та фінансових активів інтегрованих науково-виробничих структур, що забезпечують розвиток основних галузей;

- забезпеченні податкового, кредитного та амортизаційного стимулювання місцевих підприємств, які впроваджують нові екологічні технологічні процеси;

- розвитку інфраструктури інноваційної діяльності, що забезпечує науково-технічну та інноваційну діяльність;

- вдосконаленню механізму державного замовлення на розробку пріоритетних наукових розробок та технологій, які можуть підвищити рівень екологічного виробництва;

- забезпеченні формування та фінансування державних науково-технічних програм за пріоритетними напрямками науково-технічного розвитку.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Aslam, M. A. (2020). Does the Percentage of Investment Grades Given by Rating Agencies Impact their Market Share? *Financial Markets, Institutions and Risks*, 4(1), 5-31. [http://doi.org/10.21272/fmir.4\(1\).5-31.2020](http://doi.org/10.21272/fmir.4(1).5-31.2020).
2. Awojobi, O. N. (2019). Re-Assessing The Socioeconomic Effects Of The Boko Haram Conflict In A Qualitative Systematic Review. *SocioEconomic Challenges*, 3(1), 42-51. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(1\).42-51.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(1).42-51.2019).
3. Bagmet, K.V., Haponova, O. (2018). Assessing the Impact on Social Sector: A Macroeconomic Approach. *SocioEconomic Challenges*, 3(2), 103-108. DOI: 10.21272/sec.3(2).103-108.2018
4. Bhowmik, D. (2018). Financial Crises and Nexus Between Economic Growth and Foreign Direct Investment. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 2(1), 58-74. DOI: 10.21272/fmir.2(1).58-74.2018
5. Daly H. *Ecological economics: Principles and applications* / H. Daly, J. Farley. – N.Y.,2010. 544 p.
6. Esty D. *Greening the GATT: Trade, environment and the future* / D. Esty. – Washington: DC. 1994. 319 p.
7. Grebeniuk N., Jinan Mehdi M. (2017). Features of Foreign Investors Evaluating the Level of Competition in the Banking Market. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 1(3), 99-107. DOI: 10.21272/fmir.1(3).99-107.2017
8. Gupta, A., Guha, M. (2018). Vulnerable Employment is a Socio-Economic Challenge in Indian Perspective. *SocioEconomic Challenges*, 4(2), 69-79. DOI: [http://doi.org/10.21272/sec.2\(4\).69-79.2018](http://doi.org/10.21272/sec.2(4).69-79.2018)
9. He, Shuquan (2019). Competition among China and ASEAN-5 in the US Market: A New Extension to Shift-Share Analysis. *SocioEconomic Challenges*, 3(4), 129-137. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(4\).129-137.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(4).129-137.2019)
10. Jiang, Yu., Wang, G. (2017). Monetary Policy Surprises and the Responses of Asset

- Prices: An Event Study Analysis. *SocioEconomic Challenges*, 1(3), 22-44. DOI: 10.21272/sec.1(3).22-44.2017
11. Kaya, H.D. (2019). Government Support, Entrepreneurial Activity and Firm Growth. *SocioEconomic Challenges*, 3(3), 5-12. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).5-12.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).5-12.2019).
12. M. Sokolov, An. Mykhailov, D. Khandurin. (2018). Distribution of investment resources: where is agriculture in the Ukraine's economy? *Financial Markets, Institutions and Risks*, 2(3), 38-42. DOI: 10.21272/fmir.2(3).38-42.2018.
13. MacNeill J. The Greening of International Relations / MacNeill J. // Міжнародний журнал. Вип. 45. № 1. Озеленення світової політики (зима, 1989/1990). Рр. 1-35.
14. Meresa, M. (2019). The Effect of Strategic Management Practices on the institutional Performance; the case of Dedit credit and saving institution in Eastern Tigray. *SocioEconomic Challenges*, 3(3), 80-97. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).80-97.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).80-97.2019)
15. Mohamed Abdalla Mohamed Ahmed (2018). The Role Of Regional Planning In Achieving Economic Development And Social Justice In Sudan. *SocioEconomic Challenges*, 4(2), 101-113. DOI: [http://doi.org/10.21272/sec.2\(4\).101-113.2018](http://doi.org/10.21272/sec.2(4).101-113.2018)
16. Nguedie, Y. H. N. (2018). Corruption, Investment and Economic Growth in Developing Countries: A Panel Smooth Transition Regression Approach. *SocioEconomic Challenges*, 2(1), 63-68. DOI: 10.21272/sec.2(1).63-68.2018
17. Nguedie, Y. H. N. (2018). Corruption, Investment and Economic Growth in Developing Countries: A Panel Smooth Transition Regression Approach. *SocioEconomic Challenges*, 2(1), 63-68. DOI: 10.21272/sec.2(1).63-68.2018
18. Palienko, M., Lyulyov, O. (2018). The Impact of Social Factors on Macroeconomic Stability: Empirical Evidence for Ukraine and European Union Countries. *SocioEconomic Challenges*, 2(1), 103-116. DOI: 10.21272/sec.2(1).103-116.2018
19. Pavlyk, V. (2020). Assessment of green investment impact on the energy efficiency gap of the national economy. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 4(1), 117-

123. [http://doi.org/10.21272/fmir.4\(1\).117-123.2020](http://doi.org/10.21272/fmir.4(1).117-123.2020).
20. Pavlyk, V. (2020). Institutional Determinants Of Assessing Energy Efficiency Gaps In The National Economy. *SocioEconomic Challenges*, 4(1), 122-128. [http://doi.org/10.21272/sec.4\(1\).122-128.2020](http://doi.org/10.21272/sec.4(1).122-128.2020).
21. Sineviciene, L., Shkarupa, O., Sysoyeva, L. (2018). Socio-economic and Political Channels for Promoting Innovation as a Basis for Increasing the Economic Security of the State: Comparison of Ukraine and the Countries of the European Union. *SocioEconomic Challenges*, 2(2), 81-93. DOI: 10.21272/sec.2(2).81-93.2018
22. Singh, SN (2019). Population Growths and Socio-Economic Development: An Analysis of Mettu Town of Ethiopia. *SocioEconomic Challenges*, 3(1), 52-63. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(1\).52-63.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(1).52-63.2019)
23. World Trade Organization. Overview of Developments in the International Trading Environment: Annual report by the Director General. – Geneva, September 2001. 167 p.
24. Андреева Н. Вплив екологічного фактора на формування сучасної системи міжнародних економічних відносин / Н. Андреева, С. Харичков // Регіональна економіка. 2004. № 2. С. 146-147.
25. Бейкун А. Управлінсько-правові аспекти формування та розвитку державної природоресурсової політики. *Право України: Республіканський юридичний журнал*. – К., 2016. №10. С. 115-119.
26. Веклич О. Экологический фактор формирования конкурентоспособности национальной экономики. *Экономика Украины*. 2005. № 12. С. 65-72.
27. Вовк В. Розширення ЕС: вплив на екологічну політику і сталий розвиток / В. Вовк // Незалежний культурологічний часопис : К., 2016. №41. С. 72-82.
28. Географічна енциклопедія України: В 3-х т. – К. : Українська Радянська Енциклопедія ім. М. П.Бажана, 1989. – Т.1: А-Ж. – 416 с.
29. Деякі питання використання у 2015 році коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо реалізації пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища : Розпорядження Кабінету

- Міністрів від 04.11.2015 № 1141-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1141-2015>.
30. Жаліло Л. Екологічна безпека України / Л. Жаліло // Програма "Україна - 2010". - К., 1999. - С.102- 116.
31. Климович П. В. Еколого-меліоративний аналіз природних комплексів Волинського Полісся. Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2000. 235 с.
32. Купінець Л. Інструменти екологічної безпеки у міжнародній торгівлі / Л. Купінець, С.Харічков // Економіка України. 2006. № 4. С. 71.
33. Мартусенко І.В., Погріщук Б.В. Регіональна економіка : [підручник] / І.В. Мартусенко, Б.В. Погріщук. Тернопіль : Крок, 2015. 626 с.
34. Орлов М. Стан правового і наукового забезпечення стійкого розвитку України у сфері охорони навколишнього середовища / М. Орлов // Право України. – К., 2005. - №12. - С. 105-108.
35. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
36. Оцінка екологічної складової двостороннього співробітництва між Україною та ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eap-csf.eu/assets/files/Documents/EU_Ukraine_Monitoring_2013_FINAL.pdf.
37. Перга Т.Ю. Україна в Індексі Екологічного Усталеного Розвитку: реалії та перспективи на майбутнє / Т.Ю. Перга // Екологічний вісник. - К., 2005. - №1. - С. 18-19
38. Писаренко С. М. Механізм регулювання еколого економічного розвитку країн членів ЄС .Стратегічні пріоритети. 2007. № 3 (4). С. 119-120.
39. Писаренко С.М. Механізм регулювання еколого економічного розвитку країн – членів ЄС / С.М. Писаренко // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 3(4). – С. 119–120.
40. Питухіна Е. Різні погляди на сталий розвиток / Е. Питухіна // Управління сучасним містом: К., 2004. - №7/9. - С. 84-86.

41. План выполнения решений Всемирной встречи на высшем уровне по устойчивому развитию [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/events/pastevents/pdf/plan_wssd.pdf.
42. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/555-15>.
43. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел : Закон України від 04.06.2015 № 514-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-19>.
44. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року: Закон України від 21.12.2010 № 2818-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.
45. Туниця Ю. Діалектика глобалізації в контексті екологічного імперативу / Ю. Туниця, Е. Семенюк, Т. Туниця // Вісник НАН України. 2008. № 2. С. 8-24.
46. Україна і альтернативна енергетика: аналіз і прогнози до 2020 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://alternative-energy.com.ua/blog/2016/05/01>
47. Экологическая регламентация международной торговли и задачи ВТО [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=173>.
48. Экологические товары и услуги: переговоры в рамках ВТО [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://trade.ecoaccord.org/bridges/0411/6.htm>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

SUMMARY

Strizhak KI Greening of Ukraine's economy in the context of modern globalism. - Bachelor's thesis. Sumy State University, Sumy, 2020.

Qualifying bachelor's thesis is devoted to the study of greening the economy of Ukraine, to explore the greening of the economy, the essence and role in international (trade) relations, familiar with globalization as a factor accelerating the greening of economic development, analyzed the greening of Ukraine in the context of international economic relations; identified problems and prospects for the greening of Ukraine's economy in the context of modern globalization.

Key words: greening of economy, natural resource potential, sustainable development, natural environment, greening of production.

АНОТАЦІЯ

Стрижак К.І. Екологізація економіки України в контексті сучасної глобалістики. – Кваліфікаційна бакалаврська робота. Сумський державний університет, Суми, 2020.

Кваліфікаційна бакалаврська робота присвячена вивченню екологізації економіки України, дослідити екологізацію економіки, сутність та роль у міжнародних (торговельних) відносинах, ознайомлені з глобалізацією як з фактором прискорення екологізації економічного розвитку, проаналізувано екологізацію економіки України в контексті міжнародних економічних відносинах; визначено проблеми та перспективи екологізації економіки України в контексті сучасної глобалістики.

Ключові слова: екологізація економіки, природно-ресурсний потенціал, сталий розвиток, природне навколишнє середовище, екологізація виробництва.